

สรุปผลการวิจัยและข้อเสนอแนะ

การศึกษาวิจัยเรื่องวาทกรรมความงามของสตรีไทย : มุมมองพหุมิตินี้มีเป้าหมายเพื่อศึกษาถึงความหมายและพัฒนาการของวาทกรรมความงามของสตรีไทยในแต่ละยุคสมัย รวมถึงปัจจัยที่ทำให้เกิดการเปลี่ยนแปลงวาทกรรมความงามของผู้หญิงในแต่ละยุคสมัย ตลอดจนวิธีการสร้าง อำนาจต่อรองของผู้หญิงภายใต้วาทกรรมความงามหลากหลายรูปแบบ ผลจากการศึกษาสามารถสรุปประเด็นสำคัญได้ดังนี้

วิวัฒนาการความงาม

จากการศึกษาความงามในประวัติศาสตร์ตั้งแต่อดีตถึงปัจจุบัน เราจะพบว่ามาตรฐานความงามในแต่ละยุคมีการเปลี่ยนแปลง ไม่หยุดนิ่งอยู่กับที่ ดังนั้นการให้ความหมายหรือมาตรฐานความงามในแต่ละยุคสมัยจึงแตกต่างกันไป ดังนี้

ยุคจารีตประเพณี (ยุคอดีตก่อน พ.ศ. 2411)

การเปลี่ยนแปลงวาทกรรมความงามในยุคจารีตประเพณีนี้จะเป็นไปอย่างช้า ๆ และต่อเนื่องกล่าวคือ ความงามของสตรีจะเป็นความงามในอุดมคติโดยของสตรีชั้นสูงคือ ท้าวศรีจุฬาลักษณ์ หรือที่เรารู้จักกันในนาม นางนพมาศ ซึ่งมีตำแหน่งเป็นถึงพระสนมเอกของกษัตริย์ในสมัยสุโขทัย เธอเป็นผู้หญิงที่ถูกยกย่องว่ามีความเพียบพร้อมทั้งความงามภายนอก ได้แก่ รูปร่าง หน้าตา ความงามประดับ ได้แก่ การแต่งกาย เครื่องประดับ และงามความรู้ ได้แก่ ความรู้ ความสามารถทางด้านการศึกษาและงานฝีมือ ความงามทั้งหลายเหล่านี้ถูกใช้เป็นมาตรฐานความงามของสตรีไทยในยุคนี้นี้

เมื่อเรามองวาทกรรมความงามของสตรีในยุคจารีตโดยใช้มุมมองพหุมิติ จะพบความสัมพันธ์เชิงอำนาจในวาทกรรมความงามของสตรีในยุคนี้นี้คือ

1. ความสัมพันธ์เชิงอำนาจในมิติชนชั้น เนื่องจากในยุคจารีตนี้เป็นสังคมแบบเดิมที่ยังคงยึดถือระบบศักดินาอยู่ วาทกรรมความงามของสตรีจึงถูกแบ่งแยกกว่าเป็นความงามแบบชนชั้นสูงกับความงามแบบชนชั้นล่างอย่างชัดเจน

1.1 งามร่างกาย เช่น รูปร่างที่บอบบาง ผิวพรรณขาวละเอียดกลายเป็นภาพตัวแทนของความงามแบบชนชั้นสูง เพราะสตรีชั้นสูงไม่ต้องทำงานหนักนอกบ้านได้แต่อยู่ในบ้านเพื่อฝึกการฝีมือการทำอาหาร ในขณะที่สตรีชั้นล่างต้องออกไปช่วยงานนอกบ้านด้วย รูปร่างที่แข็งแรงและผิวพรรณที่กรำแดดจึงเป็นเหมือนภาพตัวแทนของสตรีชั้นล่าง

1.2 งามประดับ ได้แก่ เสื้อผ้าเครื่องแต่งกายที่เป็นเครื่องห่อหุ้มร่างกายของคนเรานั้นไม่ได้ทำหน้าที่เพียงเพื่อปกปิดร่างกายไม่ให้ดูขาด หรือเพื่อป้องกันความร้อนหนาวจากภายนอกเท่านั้น แต่เสื้อผ้าเครื่องแต่งกายกลายเป็นองค์ประกอบความงามของสตรีที่แสดงออกถึงความเป็นชนชั้นด้วย โดยการพิจารณาจากความปราณีตละเอียดของเนื้อผ้า รูปแบบและความพิถีพิถันของฝีมือการตัดเย็บ ซึ่งใช้เป็นเครื่องบ่งชี้ถึงชนชั้นที่แตกต่างกันได้เป็นอย่างดี นอกจากนี้ เครื่องประดับได้ถูกนำมาใช้แสดงออกถึงความงามที่ต่างชนชั้นกัน ซึ่งแน่นอนว่าสตรีชั้นสูง ย่อมสามารถนำเครื่องประดับมาตกแต่งร่างกาย เพื่อแสดงถึงฐานะบารมีของตนเองและสามีในขณะที่สตรีชาวบ้านต้องออกทำงานนอกบ้านด้วย เธอจึงไม่อยู่ในฐานะที่จะมาตกแต่งร่างกาย ทรงแผ่นให้สวยงามประณีตอย่างสตรีชั้นสูงได้ นอกจากนี้ ยังมีเรื่องของกลิ่นของสตรีชั้นสูงที่ต้องหอมตั้งแต่เส้นผมจรดปลายเท้า ทั้งเสื้อผ้าก็ต้องมีการอบร่ำให้หอม แสดงให้เห็นถึงความเป็นสตรีชั้นสูงที่มีเวลาและข้าทาสคอยรับใช้ปรนนิบัติ

1.3 งามจริต ได้แก่ การเดิน การวางตัว การกินอยู่หลับนอน ฝีมือในการปรนนิบัติสามีทั้งเรื่องอาหารการกินตลอดจนการให้ความสุขทางเพศ แม้แต่การหาเมียเล็กเมียน้อยให้เมื่อสามีต้องการ

2. ความสัมพันธ์เชิงอำนาจในมิติวัฒนธรรม แม้ว่าความงามในยุคจารีตนี้จะยึดมั่นในวัฒนธรรมเดิมของไทย แต่เราจะพบว่าบางช่วงเวลาความงามภายนอก ได้แก่ รูปร่าง หน้าตาที่สังคมไทยยกย่องว่าเป็นความงามนั้น กลับได้รับอิทธิพลจากวัฒนธรรมชาติอื่น เช่น อินเดีย ทั้งนี้ อาจเป็นมูลเหตุเบื้องต้นมาจากอิทธิพลด้านศาสนาเป็นส่วนใหญ่ เนื่องจากในยุคนี้อินเดียถือได้ว่าเป็นประเทศที่มีความยิ่งใหญ่ทางด้านศาสนา และประเทศไทยเราเองก็รับอิทธิพลทางด้านศาสนาจากอินเดียด้วย ดังนั้นในช่วงเวลาของยุคจารีตนี้ถือได้ว่าอินเดียมีอิทธิพลต่อวาทกรรมความงามในสังคมไทยอยู่บ้าง และยังไม่มีมีการเปิดรับความงามของวัฒนธรรมตะวันตกมาในสังคมไทยแต่อย่างใด แม้ว่าในสมัยอยุธยาจะมีการเข้ามาของชาวยุโรปบ้าง แต่ก็จะเป็นเรื่องของ การติดต่อซื้อขายมากกว่าที่จะเป็นเรื่องของความงามแบบตะวันตก

จนกระทั่งในช่วงปลายรัชกาลที่ 4 แห่งกรุงรัตนโกสินทร์เมื่อประเทศไทยได้ตกลงทำสนธิสัญญาเบาริงกับประเทศอังกฤษในปี พ.ศ. 2398 รวมถึงประเด็นเรื่องการล่าอาณานิคมของประเทศเจ้าอาณานิคมที่เริ่มมากขึ้นในช่วงนี้ ทำให้ประเทศไทยเราต้องปรับปรุงประเทศให้มีความทันสมัย

เพื่อว่าประเทศเจ้าอาณานิคมที่มักให้เหตุผลในการเข้าปกครองประเทศอาณานิคมว่าจะช่วยพัฒนาประเทศเหล่านี้ให้มีความทันสมัย ไม่ล้าหลังเหมือนที่ผ่านมา ซึ่งจากความต้องการปรับปรุงประเทศให้ทันสมัยทำให้ประเทศไทยเรายึดต้นแบบคือ ประเทศเจ้าอาณานิคมที่ถือตนเองเป็นบรรทัดฐานของความศิวิไลซ์ และจุดนี้เองถือเป็นจุดเปลี่ยน (turning point) ที่ทำให้เกิดการเปลี่ยนแปลงวาทกรรมความงามของสังคมไทย กล่าวคือ งามร่างกาย งามประดับ และงามความรู้แบบจารีตเดิมของไทยกำลังถูกแทนที่ด้วยความงามแบบตะวันตก ในช่วงปลายของยุคจารีตนี้จึงถือเป็นจุดเริ่มของการรับเอาความงามแบบตะวันตกเข้ามาสู่สังคมไทยในยุคต่อไป

ยุคศิวิไลซ์ (พ.ศ. 2411-2488)

กินเวลาประมาณ 80 ปี เริ่มตั้งแต่สมัยรัชกาลที่ 5 รัชกาลที่ 6 ถึงรัชกาลที่ 7 จนถึงสมัยคณะราษฎรและยุคชาตินิยมของจอมพล ป. พิบูลสงคราม ผลจากการทำสนธิสัญญาเบาริงกับประเทศอังกฤษในช่วงปลายสมัยรัชกาลที่ 4 ส่งผลต่อความสัมพันธ์ระหว่างประเทศไทยกับชาติตะวันตกในหลายด้าน ทั้งด้านชีวิตความเป็นอยู่ ขนบธรรมเนียมประเพณี วิถีชีวิต ตลอดจนวาทกรรมความงามของสตรีไทย ในช่วงยุคศิวิไลซ์นี้สามารถแบ่งความงามในแต่ละช่วงเวลาได้ดังนี้

1. ยุคสมบูรณาญาสิทธิราชย์ (เริ่มตั้งแต่สมัยรัชกาลที่ 5 รัชกาลที่ 6 รัชกาลที่ 7) ความชื่นชม ความตื่นตัวในแสนยานุภาพของประเทศตะวันตกทั้งทางด้านการทหาร วิทยาศาสตร์ พัฒนาการความเจริญทางวัตถุและวิถีชีวิตทางวัฒนธรรม ทางวัตถุและโลกียสุขของชนชั้นกษัตริย์ภายหลังการปฏิวัติอุตสาหกรรม ทำให้ชนชั้นผู้ปกครองสยามเปิดรับและต้องการเลียนแบบวิถีอารยะแบบตะวันตก ในช่วงต้นของยุคศิวิไลซ์นี้จึงถือเป็นช่วงเริ่มต้นของการเปิดรับวาทกรรมความงามแบบตะวันตกที่อยู่อีกซีกโลกหนึ่ง ดังนั้นความแตกต่างระหว่างวาทกรรมความงามของตะวันตกกับวาทกรรมความงามแบบจารีตเดิมของไทยเรานั้นย่อมมีมากพอ สมควร จึงนับเป็นเรื่องยากที่จะทำให้คนทั่วไปในสังคมยอมรับการเปลี่ยนแปลงขนานใหญ่ที่จะเกิดขึ้นได้ ดังนั้นการเปลี่ยนแปลงวาทกรรมความงามแบบตะวันตกส่วนใหญ่จึงเริ่มขึ้นในกลุ่มสตรีชั้นสูงก่อน ด้วยเหตุที่กลุ่มสตรีชั้นสูงเป็นกลุ่มที่ใช้ชีวิตอยู่ใกล้ชิดกับพระมหากษัตริย์ที่ถือได้ว่าเป็นผู้ริเริ่มในการเปิดรับเอาวาทกรรมความงามตะวันตกเข้ามา จึงทำให้ง่ายต่อการยอมรับการเปลี่ยนแปลงมากกว่าจะไปบังคับใช้กับคนธรรมดาทั่วไปที่เป็นคนกลุ่มใหญ่ในสังคม

จากการเปิดรับวัฒนธรรมตะวันตกอย่างเต็มตัวที่เริ่มขึ้นในสมัยพระบาทสมเด็จพระจุลจอมเกล้าเจ้าอยู่หัวนี้ แสดงให้เห็นถึงความสัมพันธ์เชิงอำนาจในมิติวัฒนธรรมและเชื้อชาติ ในการเปลี่ยนแปลงวาทกรรมความงามแบบจารีตเดิมมาเป็นความงามแบบตะวันตก กล่าวคือ ในยุค

จารีตนั้นวาทกรรมความงามของไทยได้รับอิทธิพลบางส่วนจากอินเดียโดยมีเหตุผลในเรื่องของศาสนา แต่ในยุคศิวิไลซ์นี้วาทกรรมความงามของไทยได้รับอิทธิพลจากชาติตะวันตก โดยมีเหตุผลในเรื่องของความเหนือกว่าในด้านเชื้อชาติและวัฒนธรรมของชาติตะวันตกที่เป็นเจ้าอาณานิคมเป็นประเด็นสำคัญ ซึ่งสังคมไทยในขณะนั้นมองว่าความงามแบบเดิมของไทยเรานั้นเป็นสิ่งที่ล้าหลังป่าเถื่อนเมื่อเทียบกับความงามแบบตะวันตก การปรับปรุง เปลี่ยนแปลงความงามแบบไทยเดิมไปสู่ความงามแบบตะวันตกจึงทำให้ผู้หญิงไทยดูทันสมัย สิ่งใหม่ที่เข้ามาพร้อมกับความงามแบบตะวันตกคือ ผู้หญิงต้องมีการศึกษา มีความพร้อมทั้งการบ้านการเรือนและการสังคม ผู้หญิงต้องออกจากครัวมาสู่ห้องรับแขก ต้องออกงานสังคมได้ เริ่มมีความเป็นอารยะเจกเช่นเดียวกับผู้หญิงตะวันตก รวมถึงการเห็นเรื่องการมีเมียหลายคนเป็นการแสดงถึงความป่าเถื่อนเพราะสังคมไทยตอนนี้ได้รับเอามาตรฐานวัฒนธรรมตะวันตกเรื่องการมีผัวเดียวเมียเดียวที่เป็นอิทธิพลมาจากศาสนาคริสต์เข้ามาแทนที่ค่านิยมเดิมที่ผู้ชายนิยมมีเมียพร้อมกันหลาย ๆ คน

บางตอนจากวรรณกรรมเรื่องสี่แผ่นดินได้นำเสนอทัศนคติของแม่พลอยที่มีต่อการเปลี่ยนแปลงในเรื่องการรับวัฒนธรรมตะวันตกของสังคมไทยไว้หลายตอน ด้วยเหตุที่แม่พลอยเป็นผู้หญิงที่เติบโตและมีชีวิตช่วงวัยสาวในราชวาระกาลที่ห้าซึ่งเป็นช่วงเริ่มต้นที่สังคมไทยเริ่มรับวัฒนธรรมตะวันตกเข้ามา ส่วนลูกสาวของแม่พลอยคือประไพเป็นหญิงสาวที่เติบโตมาในราชวาระกาลที่เจ็ดต่อรัชกาลที่แปดที่สังคมไทยเรารับเอาวัฒนธรรมตะวันตกเข้ามาอย่างเต็มที่แล้ว ตัวอย่างเช่น

- ในเรื่องบทบาทความเป็นเมียและแม่ของผู้หญิงในสมัยที่พลอยเป็นสาวคือต้องอยู่ภายใต้อำนาจของผู้ชายเท่านั้น คือ เมื่อยังไม่แต่งงานก็อยู่ใต้อำนาจของบิดา เมื่อแต่งงานแล้วก็อยู่ใต้อำนาจสามี ในขณะที่ผู้หญิงสมัยใหม่อย่างประไพที่คิดว่าหญิงชายมีความเสมอภาคเท่าเทียมกันแล้วในยุคนี้ จึงมีทัศนคติเกี่ยวกับสถานะของผู้หญิงในยุคแม่พลอยว่า

“...คนแต่ก่อนแต่งงานกันแล้วก็ทนอยู่กันไปได้จนตาย ผัวจะมีเมียน้อยสักกี่คนก็ได้ ผัวจะดูถูกเหยียดหยามหรือเอาเปรียบอย่างไรก็ต้องทน ผู้หญิงแต่ก่อนถูกถือว่าเป็นของผู้ชาย ไม่มีชีวิตเป็นของตนเอง...”

- ในเรื่องการรักษานวลสงวนตัวของผู้หญิง ในยุคที่พลอยเป็นสาวนั้นเพียงแค่การเขียนจดหมายถึงผู้ชายก็ถือว่าเป็นเรื่องที่ผิดวิสัยความเป็นผู้หญิงที่ดีแล้ว

“...ครั้งนี้เป็นครั้งแรกที่พลอยได้หนังสือจากผู้ชาย การรilenเพลงยาวนั้น ถือกันว่ามี ความผิดน่าอับอายหนักหนา ถ้าใครรู้ไปพลอยก็เรียกได้ว่าแทบจะเสียคน ไม่รู้ว่าจะเอาหน้าไปวางไว้ที่ไหน ฉะนั้นขณะที่เขียนพลอยก็ต้องแอบเขียนในเวลาสงัดคน ไม่ยอมให้ใครมาล้วงรู้...”

ดังนั้น เมื่อสังคมไทยเริ่มรับวัฒนธรรมตะวันตกในเรื่องของการแต่งงานแบบตะวันตกที่มีการผูกเนื้อต้องตัวกันตามที่ช้อยเพื่อนของพลอยเล่าให้ฟัง พลอยจึงได้แสดงความคิดเห็นในเรื่องนี้ว่า

“...โฮ้! ฉันไม่เชื่อหรอก ช้อยเอาอะไรมาว่า...เด็ก ๆ เต้นอย่างนี้ก็น่ารักน่าเอ็นดูดี คนโต ๆ แล้วจะไปเต้นอย่างไรรู้ได้ ผู้หญิงกับผู้ชายเต้นด้วยกันก็จะขายหน้าแยที่เดียว...”

หรือดังตัวอย่างที่กล่าวมาแล้ว แสดงทัศนคติของพลอยที่มีต่อการเลือกคบผู้ชายของประไพ และทัศนคติต่อการกล้าแสดงออกของสาว ๆ สมัยใหม่

ภาพที่นำเสนอผ่านสายตาของแม่พลอยข้างต้น ดูเหมือนจะสะท้อนให้เห็นถึงทัศนคติของผู้หญิงในยุคเริ่มรับวัฒนธรรมตะวันตกของสังคมไทยที่มีต่อการเปลี่ยนแปลงสถานภาพ การใช้ชีวิต ตลอดจนทัศนคติของผู้หญิงหลังจากสังคมไทยเปิดรับวัฒนธรรมตะวันตกอย่างเต็มที่ได้อีกเป็นอย่างดี

จึงกล่าวได้ว่าในยุคสมบูรณาญาสิทธิราชย์ของยุคศิริโสธรนี้ วาทกรรมความงามของสตรีชั้นสูงที่เปลี่ยนแปลงไปนั้น แสดงถึงความสัมพันธ์เชิงอำนาจในมิติของเชื้อชาติและวัฒนธรรมเป็นหลักใหญ่

2. ยุคเริ่มประชาธิปไตย (พ.ศ. 2475-2481) ในยุคของคณะราษฎรจนถึงยุคเชื้อผู้นำชาติพันธุ์ของระบอบรัฐธรรมนูญของจอมพล ป. พิบูลสงคราม

เมื่อการปกครองเปลี่ยนแปลงจากระบอบสมบูรณาญาสิทธิราชย์ มาเป็นระบอบประชาธิปไตย ทำให้เกิดการตื่นตัวในประเด็นเรื่องความเสมอภาค ทั้งความเสมอภาคในเรื่องชนชั้นและความเสมอภาคระหว่างเพศชายกับเพศหญิง กล่าวคือชนชั้นศักดินาที่เคยเป็นชนชั้นนำของสังคมได้ถูกลดความสำคัญลงไป โดยเกิดกลุ่มคนรุ่นใหม่ที่บางส่วนจบการศึกษาจากต่างประเทศ เข้ามามีบทบาทในด้านการเมือง การปกครอง รวมถึงการรับรูปแบบการใช้ชีวิตในสังคมแบบตะวันตกเข้ามาในสังคมไทย นอกจากนี้ยังมีการเปลี่ยนแปลงที่เห็นได้เด่นชัดในแวดวงวรรณกรรมไทยในสมัยนี้ ที่แตกต่างไปจากยุคสมบูรณาญาสิทธิราชย์ การใช้ข้อมูลการศึกษาในยุคนี้ ผู้ศึกษาใช้ข้อมูลด้านวรรณกรรมร่วมสมัยในยุคหลังปี พ.ศ. 2475 เป็นกระแสดึงสะท้อนความรู้สึกนึกคิดของผู้หญิง ความเปลี่ยนแปลงที่เกิดขึ้นคือ นักเขียนรุ่นใหม่ที่เกิดขึ้นในแวดวงวรรณกรรมยุคนี้ ไม่จำเป็นต้องเป็นบุคคลที่อยู่ในราชสำนักหรือชนชั้นสูงเท่านั้น แต่เป็นคนสามัญทั่วไป เป็นไพร่ที่มีการศึกษาที่สำนักพิมพ์สนใจและติดต่อให้เขียนงานขึ้นมาก็เป็นได้

อีกสิ่งหนึ่งที่เป็นความแตกต่างระหว่างวรรณกรรมในยุคสมบูรณาญาสิทธิราชย์กับยุคเริ่มประชาธิปไตยนี้คือ สถานภาพ บุคลิกภาพ การแสดงออกของตัวนางเอกของเรื่อง ที่มักจะมี ความมั่นใจในการแต่งตัว การกล้าแสดงออกทางความคิดแบบสาวตะวันตกที่สะท้อนให้เห็น

การเปลี่ยนแปลงด้านทัศนคติของผู้หญิงไทยหลังการเปลี่ยนแปลงการปกครอง แต่ในขณะเดียวกัน ความเป็นกุลสตรีที่เรียบร้อยเหมือนผ้าพับไว้ก็ยังถูกนำเสนอควบคู่ไปกับความงามแบบสมัยใหม่ ด้วย จึงดูเหมือนว่าแม้ว่าสังคมไทยจะบอกกล่าวว่า เพศชายมีความเสมอภาคกับเพศหญิงในยุคเริ่มประชาธิปไตยนี้แล้วก็ตาม แต่ลึก ๆ แล้วเพศหญิงก็ยังอยู่ภายใต้การควบคุมของระบบคิดแบบชายเป็นใหญ่ ที่ยังคาดหวังให้ผู้หญิงอยู่ในร่องในรอยของความเป็นผู้หญิงดีอยู่นั่นเอง

อย่างไรก็ดี เราไม่อาจปฏิเสธได้ว่าการถือกำเนิดขึ้นของนักเขียนรุ่นใหม่ในยุคนี้ ทำให้ภาพลักษณ์ของผู้หญิงในสังคมไทยเปลี่ยนแปลงไปรวมถึงเป็นยุคแรกของการปลูกจิตสำนึกของการคำนึงถึงส่วนรวมมากกว่าปัจเจก เช่น งานเขียนของเสนีย์ เสาวพงศ์ เรื่อง ความรักของวัลยา ที่ถ่ายทอดผ่านวัลยา หญิงสาวจากครอบครัวสามัญชน ค่อนข้างยากจน ที่มีทัศนะของความรักที่ไม่ใช่เพียงเพื่อความสุขของตนเองแต่เพื่อความสุขของสังคมด้วย โดยเสนีย์ได้เสนอทัศนะหรืออุดมคติของผู้หญิงยุคใหม่ที่ต้องการทำประโยชน์ให้แก่สังคมเพื่อนำพาสังคมไปสู่สภาพที่ดีกว่า เพื่อชีวิตใหม่ของประชาชน ดังตัวอย่างต่อไปนี้

...การร่วมชีวิตกับคนที่มีสกุลสูงและมั่งมีอย่างคุณเป็นชีวิตที่ราบเรียบและข้าชากรอย่างน่าเบื่อหน่าย มันราบเรียบจนมองเห็นเงาตะกอนเผาศพตัวเองและหนังสือแจกกานศพรายทางข้างหน้าโน้นได้อย่างถนัดชัดเจน วัลยาไม่ต้องการความสุขชนิดนั้น ความสุขของวัลยาอยู่ที่ความคาดหมาย การต่อสู้และการเสี่ยงแต่มันไม่ใช่การเสี่ยงอย่างนักเสี่ยงลิที่อาจเป็นเศรษฐีหรือล้มละลาย แต่เป็นการเสี่ยงและต่อสู้ของคนทำงานเพื่อการสร้างสรรค์...

...วัลยาอาจจะต้องเล่นเปียโนเพื่อโชว์แขกทั้งหลาย เป็นการเพิ่มพูนบารมีของคุณยิ่งขึ้นไปอีกและชมราศีของคนอื่นไปด้วยในตัว...

...เราอยู่ในครึ่งหลังของศตวรรษที่ 20 แล้ว แต่ยังมีผู้ชายเป็นอันมาก มีความคิดเหมือนในสมัยกลาง ถือว่าผู้หญิงเป็นอะไรบางอย่างที่ต่ำต้อยกว่าและถือว่าเมียของเขาคนเดียวหรือหลายคนก็แล้วแต่เป็นสมบัติส่วนตัวอย่างหนึ่ง และไม่มีสิทธิอิสระที่จะคิดจะทำอะไรได้...

เห็นได้ว่าภาพลักษณ์ของวัลยาในยุคนี้ ได้แสดงออกถึงการเรียกร้องความเท่าเทียมของผู้หญิงกับผู้ชาย และสถานะของผู้หญิงที่เป็นภรรยาที่ไม่ใช่เป็นเพียงสิ่งเพิ่มบารมีให้กับสามีเท่านั้น นอกจากนี้ผู้หญิงยังควรคิดถึงการต่อสู้เพื่อความสุขของสังคม ไม่ใช่เพื่อความสุขส่วนตัวเท่านั้น เหล่านี้นับเป็นภาพลักษณ์ใหม่ของผู้หญิงที่ต่างไปจากยุคเดิมอย่างมาก

3. ยุคสร้างชาติ (พ.ศ. 2481-2488) ในแผ่นดินพระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวอานันทมหิดล รัชกาลที่ 8 ขณะที่ยังจอมพล ป. พิบูลสงคราม เป็นนายกรัฐมนตรี ประชาชนทั้งผู้หญิงและ

ผู้ชายถูกควบคุมเนื้อตัวร่างกาย โดยการออกกฎระเบียบที่เรียกว่ารัฐธรรมนูญ อย่างไรก็ตามรัฐธรรมนูญนี้จะเน้นไปที่ผู้หญิงมากกว่าผู้ชายอยู่ดีทั้งนี้รัฐบาลได้ให้เหตุผลที่ต้องเน้นย้ำถึงความงามของผู้หญิงมากกว่าผู้ชาย คือประการแรกผู้หญิงเป็นแม่พิมพ์ของชาติที่มีความสำคัญต่อการให้กำเนิดบุตรธิดาที่เป็นอนาคตของชาติ รวมถึงหน้าที่เลี้ยงดูบุตรธิดาให้เป็นพลเมืองที่ดีของชาติในอนาคตด้วยประการต่อมาผู้หญิงผู้หญิงเป็นเหมือนดอกไม้ของชาติ ผู้หญิงมีหน้าที่ต้องดูแลความสวยงามของตนเพื่อให้เป็นที่สยดสยองใจแก่เพศชายที่ต้องทำงานหนักนอกบ้าน เมื่อกลับมาถึงบ้านเขาสมควรพบสิ่งสวยงามให้หายเหน็ดเหนื่อย สังเกตได้ว่าการเปลี่ยนแปลงวาทกรรมความงามในยุคนี้มีผลต่อสตรีทั่วไปในสังคม เพราะรัฐธรรมนูญในยุคสร้างชาตินี้ออกมาเพื่อใช้บังคับประชาชนทั่วไปทั้งหมด ในขณะที่ความงามในสมบูรณาญาสิทธิราชย์ส่วนใหญ่จะจำกัดอยู่เพียงสตรีชั้นสูงเพียงกลุ่มเดียว นอกจากนี้ความงามของผู้หญิงในยุคสร้างชาติได้ถูกนำไปเชื่อมโยงกับความเป็นชาติ โดยการโน้มน้าวว่าการแต่งกายของผู้หญิงเป็นเครื่องหมายที่แสดงออกถึงความคิดวิไลซ์ของชาติ

เห็นได้ว่าประเทศไทยเราได้เปิดรับเอาวาทกรรมความงามของวัฒนธรรมตะวันตกเป็นต้นแบบวาทกรรมความงามของไทยอย่างต่อเนื่องตั้งแต่ต้นรัชกาลที่ 5 จนถึงปลายรัชกาลที่ 8 จนกระทั่งหลังสงครามโลกครั้งที่สองสิ้นสุดลงในปี พ.ศ. 2488 ผลจากการฟื้นตัวของประเทศมหาอำนาจที่ชนะสงคราม เช่น สหรัฐอเมริกา ตลอดจนการพัฒนาอุตสาหกรรมในซีกโลกตะวันตก อันส่งผลต่อระบบเศรษฐกิจทั่วโลก ได้ส่งผลกระทบต่อวาทกรรมความงามของโลกและประเทศไทย ซึ่งนับเป็นจุดเปลี่ยนที่ไม่เพียงแต่ความงามแบบตะวันตกเท่านั้นที่ก่อให้เกิดการเปลี่ยนแปลงวาทกรรมความงามของสังคมไทย แต่เป็นความทันสมัยและความรวดเร็วของการติดต่อสื่อสาร การเปลี่ยนแปลงระบบเศรษฐกิจและวิถีชีวิตของทั่วโลก ที่กลายเป็นจุดเริ่มของการรับเอาวาทกรรมความงามที่หลากหลายเข้ามาสู่สังคมไทยในยุคต่อไป

ยุคเสรีนิยม ยุคโลกาภิวัตน์ ยุคทุนนิยมและบริโภคนิยม (ช่วงหลังสงครามโลกครั้งที่สอง พ.ศ. 2488 ถึงปัจจุบัน)

เมื่อสงครามโลกครั้งที่สองสิ้นสุดลงในปี พ.ศ. 2488 นานาประเทศทั่วโลกต่างเร่งฟื้นฟูและพัฒนาประเทศของตนอย่างเร่งด่วน เพื่อให้ประเทศกลับคืนสู่สภาพเดิมต่อนั่นที่จะเกิดสงคราม ในขณะที่ประเทศมหาอำนาจที่ชนะสงครามอย่างประเทศสหรัฐอเมริกา ถือได้ว่าเป็นประเทศที่มีอิทธิพลต่อประเทศต่าง ๆ ทั่วโลก ทั้งด้านเทคโนโลยีการสื่อสาร การอุตสาหกรรม การเมืองการปกครอง วิถีชีวิต การกินการอยู่ ตลอดจนแฟชั่นการแต่งกายและภาพยนตร์ฮอลลีวูด

ที่โด่งดังไปทั่วโลก ซึ่งประเทศไทยเราเองก็ได้รับอิทธิพลด้านต่าง ๆ เหล่านี้จากสหรัฐอเมริกาเช่นกัน สิ่งที่เราเห็นได้ชัดเจนในเรื่องของการเปลี่ยนแปลงวาทกรรมความงามในสังคมไทยได้แก่

- รูปแบบของเสื้อผ้าและทรงผมของผู้หญิง ในยุคนี้มีการรับเอารูปแบบของแฟชั่นจากสหรัฐอเมริกาอย่างเต็มที่ ไม่ใช่รับมาเพียงครั้ง ๆ กลาง ๆ แล้วนำมาดัดแปลงผสมผสานกับการแต่งกายแบบเดิมของไทยดังเช่นยุคศิริไลซ์ ทั้งนี้อาจเป็นผลจากการเปลี่ยนแปลงวิถีชีวิตที่ต้องการความทันสมัย และเทคโนโลยีการสื่อสารที่รวดเร็ว ทำให้แฟชั่นจากโลกตะวันตกถูกถ่ายทอดมาสู่โลกตะวันออกเพียงชั่วข้ามคืน การแต่งกายแบบตะวันตกที่แสดงออกถึงความมั่นใจและเปิดเผยเรือนร่างได้รับการยอมรับมากขึ้น เพราะสิ่งเหล่านี้เป็นเครื่องหมายที่แสดงออกถึงความทันสมัยและความเชื่อมั่นในตัวเองของผู้หญิงยุคใหม่ได้เป็นอย่างดี

- สถานะของผู้หญิง ผลจากการเปลี่ยนแปลงระบบเศรษฐกิจทั่วโลกที่ระบบทุนนิยมเสรีนิยม เข้ามามีอิทธิพลต่อวิถีชีวิตของคนทั่วโลก ในประเทศไทยก็เช่นเดียวกันการเติบโตของระบบทุนนิยมส่งผลให้วิถีชีวิตของผู้หญิงในสังคมไทยเปลี่ยนแปลง ผู้หญิงต้องออกทำงานนอกบ้านอย่างเต็มตัว ดังนั้นนอกจากการแต่งตัว เสื้อผ้า ทรงผมที่มีการปรับเปลี่ยนให้ดูทันสมัยเหมาะสมกับการออกไปทำงาน พบปะกับผู้คนในสังคม เมื่อผู้หญิงทำงานมีรายได้เป็นของตนเองแล้ว จึงไม่จำเป็นต้องพึ่งพาผู้ชายอย่างผู้หญิงในยุคอดีต เธอจึงมีความเชื่อมั่นในตนเองมากขึ้นทั้งเรื่องการใช้ชีวิต

- ความเป็นปัจเจก ความคิดเสรีนิยมแบบอเมริกันที่ผู้คนมีสิทธิเสรีภาพในการเลือกใช้ชีวิตของตนเองในรูปแบบที่หลากหลาย ทำให้ผู้หญิงมีความเป็นปัจเจกมากขึ้น ไม่จำเป็นต้องยึดติดกับค่านิยมวาทกรรมความงามแบบอุดมคติของสังคมที่ควบคุมให้อยู่ในกรอบเหมือนผู้หญิงในอดีตอีกต่อไป

- ระบบทุนนิยมและบริโภคนิยมรวมถึงอิทธิพลของสื่อ ผู้หญิงหลุดจากการอยู่ในโอวาทของครอบครัวมาอยู่ในโอวาทและการครอบงำของสื่อและโฆษณา ทั้งนี้เป็นผลจากการเติบโตอย่างเต็มที่ของระบบทุนนิยม เนื่องจากปริมาณผู้ผลิตและสินค้าที่ผลิตออกมาสู่ตลาดมีเป็นจำนวนมาก มากกว่าปริมาณของผู้บริโภคจึงส่งผลให้เกิดการแข่งขันทางการค้ามากขึ้น ผู้ผลิตต้องผลักดันและกระตุ้นให้ผู้ซื้อเกิดความต้องการในการบริโภคมากขึ้นผู้หญิงซึ่งเป็นผู้บริโภคหลัก และเป็นผู้ตัดสินใจซื้อสิ่งของที่ใช้บริโภคในชีวิตประจำวัน ผู้หญิงจึงกลายเป็นเป้าหมายหลักที่ได้รับการกระตุ้นจากผู้ผลิต ให้เกิดการบริโภคมากที่สุด กลยุทธ์ทางการตลาดถูกนำมาใช้เป็นเครื่องมือในการกระตุ้นความต้องการของผู้บริโภค โดยมีเครื่องมือหลักที่สำคัญ คือ สื่อโฆษณา โดยสื่อจะทำหน้าที่ตอกย้ำค่านิยมความงามแบบต่าง ๆ เพื่อให้ผู้หญิงเห็นความจำเป็น ความสำคัญของความงามที่ต้องดูแลรักษาไว้ โดยการเลือกซื้อสินค้าหรือบริการที่สื่อนำเสนอออกมานั่นเอง ทั้งนี้อาจ

กล่าวได้ว่าผู้ที่อยู่เบื้องหลังเครื่องมือเหล่านี้คือผู้ชายได้แก่ ผู้ผลิต เจ้าของสินค้า รวมถึงผู้บริโภคผู้ชายที่ช่วยกันตอกย้ำค่านิยมความงามเหล่านี้ และผลจากการนำเสนอสื่อโฆษณาในปริมาณความถี่สูง จึงส่งผลให้ผู้หญิงรับรู้และเกิดการยอมรับว่าค่านิยมความงามเหล่านั้น เป็นสิ่งปกติที่ผู้หญิงเราควรเป็น ไม่ใช่เรื่องผิดปกติแต่อย่างใดหากผู้หญิงคนหนึ่งจะสนใจในเรื่องความสวยความงามของตนเอง เพราะถือว่าการรักสวยรักงามเป็นธรรมชาติของผู้หญิง แม้กระทั่งว่าความงามนั้นไม่ได้มีมาแต่กำเนิดเธอก็สามารถเลือกที่จะสวยได้ด้วยเทคโนโลยีก็ได้

- การเติบโตของกระบวนการและแนวคิดสตรีนิยม อย่างไรก็ดี บางช่วงของสังคมไทยที่ความคิดของคนรุ่นใหม่ในสังคมยุคนั้นให้ความสนใจในเรื่องของสิทธิเสรีภาพ ความเสมอภาค หญิงชายถูกยกมาเป็นประเด็นใหญ่ในสังคมที่เรียกว่าช่วงประชาธิปไตยเบ่งบาน (ช่วงปี พ.ศ. 2516-2519) วาทกรรมความงามของผู้หญิงจะถูกสะท้อนออกมาในรูปแบบ มุมมองที่แตกต่างกับยุคอดีตที่ผ่านมา ในช่วงนั้นผู้หญิงชนชั้นกลางในเมืองเริ่มมีการตื่นตัวเรื่องความเสมอภาคระหว่างหญิงชาย มีการนำเสนอความงามของผู้หญิงที่เป็นการปฏิเสธค่านิยมที่กดขี่สตรีเพศดังที่ผ่านมา โดยตอกย้ำว่าความงามของผู้หญิงไม่ได้อยู่ที่เรือนร่างอันอวบอ้วนแอ่น มือที่นุ่มนวล ขาขาวนวล ดวงตาอันหยาดเยิ้มอีกต่อไป แต่ความงามของผู้หญิงอยู่ที่คุณค่าแบบใหม่ ได้แก่ ความสามารถในการประกอบกิจการ อาชีพ ความใฝ่ฝัน อุดมการณ์และโลกทัศน์ที่กว้างไกล ตัวอย่างที่สะท้อนให้เห็นในบทกวี อหังการของดอกไม้ ของจิระนันท์ พิตรปรีชา (2532, น. 28-29) ที่ว่า

สตรีมีสองมือ	มันยึดถือในแก่นสาร
เกลียวเอ็นจักเป็นงาน	มิใช่ร่าเริงหลงแพรวพราว
สตรีมีสองตีน	ไว้ป่ายป็นความใฝ่ฝัน
ยืนหยัดอยู่ร่วมกัน	มิหมายมั่นกินแรงใคร
สตรีมีดวงตา	เพื่อเสาะหาชีวิตใหม่
มองโลกอย่างกว้างไกล	มิใช่คอยชม้อยชวน
สตรีมีดวงใจ	เป็นดวงไฟไม่ผันผวน
สร้างสมพลังมวล	ด้วยเธอล้วนก็คือคน
สตรีมีชีวิต	ล้างรอยผิดด้วยเหตุผล
คุณค่าเสรีชน	มิใช่ปรนการามรณ์
ดอกไม้มีหนามแหลม	มิใช่แย้มคอยคนชม
บานไว้เพื่อสะสม	ความอุดมแห่งผืนดิน !

เห็นได้ว่า ในบทกวีนี้ใช้การเปรียบเทียบรูปร่างหน้าตาของผู้หญิงในแบบที่แตกต่างไปจากบทกวีในอดีตอย่างสิ้นเชิง ในบทกวีของจิระนันท์นี้ ร่างกายของผู้หญิงถูกเชื่อมโยงกับคุณค่า

แบบอื่นที่ไม่ใช่เรื่องความสวยงามแบบมายาคติเดิม แต่ร่างกายของผู้หญิงสามารถทำประโยชน์ให้กับแผ่นดินได้ มิใช่เป็นเพียงสิ่งที่ใช้ตอบสนองการ ammir ของชายเท่านั้น แม้เธอจะเปรียบผู้หญิงเป็นเช่นดอกไม้ แต่ก็เป็นการพูดถึงความแหลมคมของหนาม ไม่ใช่ในแง่ความสวยงามที่รอเพียงชายมาเชยชมเพียงอย่างเดียว นับได้ว่าวาทกรรมความงามรูปแบบใหม่นี้มีส่วนกระตุ้นให้ผู้หญิงเกิดความสำนึกในคุณค่าความงามที่แตกต่างไปจากความงามในอดีต รวมถึงเป็นการปลุกจิตสำนึกแห่งความเท่าเทียมและความเสมอภาคระหว่างเพศได้ แต่นั่นก็นับเป็นเพียงผู้หญิงส่วนหนึ่งในสังคม มิใช่ผู้หญิงส่วนมากของสังคมเพราะในระยะเวลาต่อมาเมื่อระบบทุนนิยมมีอิทธิพลในสังคมทั่วโลก ผู้หญิงก็ต้องวนกลับไปอยู่ในค่านิยมความงามแบบเดิมอีกครั้งหนึ่ง

อย่างไรก็ดี เนื่องจากความหลากหลายของสินค้า และความเป็นปัจเจกมากขึ้นของผู้หญิงในยุคบริโภคนิยมนี้ จึงทำให้ผู้หญิงมีอิสระในการเลือกวาทกรรมความงามตามแบบที่ตนเองพอใจ ไม่มีรูปแบบที่ตายตัวที่จะตัดสินว่าเป็นผู้หญิงชั้นสูง ผู้หญิงศิริไลซ์ ทั้งนี้เพราะแนวคิดเรื่องความงามที่เปิดกว้างหลากหลาย เช่น

- ความหลากหลายทางเชื้อชาติ ความงามในยุคนี้ไม่จำเป็นต้องเป็นความงามแบบตะวันตกเท่านั้น เพราะในบางช่วงเวลาความงามแบบตะวันออกก็เป็นที่ยอมรับของผู้หญิงในสังคม
- งามจากข้างใน ในขณะที่ผู้หญิงบางกลุ่มไม่นิยมความงามแบบเสริมแต่งเพียงภายนอกแต่นิยมความงามที่มาจากภายในคือสุขภาพที่ดีก็หันมาสนใจความงามแบบทางเลือกในแนวสุขภาพแทน หรือความงามที่เลือกได้สำหรับผู้หญิงที่ไม่พอใจในรูปร่างหน้าตาของตนเอง
- งามด้วยแพทย์ ความงามที่สามารถสร้างสรรค์ได้ด้วยการพึ่งพาเทคโนโลยีทางการแพทย์ที่ทันสมัยเพื่อเปลี่ยนแปลงรูปร่าง หน้าตาหรือสีผิวในแบบที่ต้องการได้

เห็นได้ว่าวาทกรรมความงามของผู้หญิงในยุคบริโภคนิยมนี้มีความหลากหลายมากขึ้น ผู้หญิงมีทางเลือกมากขึ้น แต่เราต้องไม่ลืมว่าการที่ผู้หญิงถูกครอบงำให้สนใจในเรื่องความงามอยู่ตลอดเวลา ผู้หญิงล้วนตกอยู่ในความสัมพันธ์เชิงอำนาจทั้งในมิติวัฒนธรรม เชื้อชาติ ชนชั้นและเพศสภาพดังที่กล่าวมาแล้ว ทั้งนี้ทั้งนั้นภายใต้พหุมิตินี้เราจะพบว่าวาทกรรมความงามของผู้หญิงได้ถูกควบคุมโดยผู้ผลิตคือทั้งเจ้าของทุนและเจ้าของสื่อทั้งสิ้น

ปัจจัยที่ก่อให้เกิดการเปลี่ยนแปลงความงามในสังคมไทย

จากการศึกษาพบว่าวาทกรรมความงามในสังคมไทยมีความเปลี่ยนแปลงจากยุคหนึ่งสู่ยุคหนึ่งอย่างต่อเนื่อง ซึ่งการเปลี่ยนแปลงที่เกิดขึ้นเนื่องมาจากการเปิดรับเอาวาทกรรมความงามรูปแบบใหม่ ๆ เข้ามาแทนที่วาทกรรมความงามรูปแบบเดิม ซึ่งผู้ศึกษาสามารถสรุปถึงปัจจัยที่ก่อให้เกิดการเปลี่ยนแปลงวาทกรรมความงามในสังคมไทยตลอดระยะเวลาที่ผ่านมา ตั้งแต่อดีตจนถึงปัจจุบันได้ ดังนี้

ความเหนือกว่าทางวัฒนธรรมและเชื้อชาติ

ตั้งแต่ยุคจารีตที่สังคมไทยเรายอมรับความเหนือกว่าทางวัฒนธรรมและเชื้อชาติของอินเดีย โดยมีการให้ค่าความงามด้านร่างกายของรูปร่างหน้าตาที่เป็นค่าความงามแบบชาวอินเดีย ให้เป็นความงามในอุดมคติที่ผู้หญิงไทยควรยึดถือเป็นบรรทัดฐาน เมื่อมาถึงยุคศิวิไลซ์ที่ประเทศไทยเราเริ่มติดต่อกับค้าขายและเจริญสัมพันธไมตรีทางการทูตกับชาติตะวันตกมากขึ้น สังคมไทยเราจึงเริ่มรู้สึกและเห็นถึงความเหนือกว่าทางวัฒนธรรมและเชื้อชาติของชาวตะวันตก จนต้องยอมรับเอาวาทกรรมความงามด้านต่าง ๆ เพื่อมาปรับปรุง เปลี่ยนแปลงวาทกรรมความงามแบบเดิมของไทย เพื่อแสดงออกถึงความเป็นอารยะควมมีวัฒนธรรมของคนในประเทศ เพื่อให้ชาวตะวันตกมองว่าไทยเราได้เป็นประเทศบ้านป่าเมืองเถื่อน ไร้ซึ่งวัฒนธรรม นั่นหมายถึงหากเรายอมรับความเหนือกว่าของวัฒนธรรมใดวัฒนธรรมหนึ่ง เชื้อชาติใดเชื้อชาติหนึ่งแล้ว เราก็ควรจะทำกรเปลี่ยนแปลงวัฒนธรรมเดิมตามเชื้อชาติเดิมของเราให้เหมือนหรือใกล้เคียงกับวัฒนธรรมและเชื้อชาติที่เหนือกว่านั้น เพื่อที่อย่างน้อยเราจะรู้สึกว่าเราไม่ได้ด้อยกว่าวัฒนธรรมอื่นเชื้อชาติอื่นที่ได้รับการยกย่อง

ในขณะที่ปัจจุบันประเทศในภูมิภาคเอเชีย เช่น จีน ญี่ปุ่น ได้ก้าวสู่ความเป็นประเทศมหาอำนาจไม่ยิ่งหย่อนไปกว่าประเทศมหาอำนาจทางตะวันตกทั้งหลาย และมีความมั่นใจในอัตลักษณ์และลดความรู้สึกมีปมด้อยทางวัฒนธรรมลดลงไปมาก เราจึงพบเห็นกระแสวาทกรรมความงามแบบตะวันออกแบบจีน คือ ขาว สวย หมวย เอ็กซ์ หรือ สวยน่ารักคึกขุแบบสาวญี่ปุ่นแพร่หลายในสังคมไทยในปัจจุบันแทนที่จะเป็นความงามแบบตะวันตกประเภทสาวลูกครึ่ง สูง ยาว เข้าดี ที่เคยเป็นความงามที่นิยมในสังคมไทยมายาวนาน

อย่างไรก็ดี เราไม่อาจปฏิเสธได้ว่าแม้ในปัจจุบันที่วาทกรรมความงามในมิติเชื้อชาติและวัฒนธรรมของชาติเอเชียจะมีอิทธิพลต่อผู้หญิงในสังคมไทยมากกว่าความงามแบบตะวันตก

แต่หากเราพิจารณาให้ลึก ๆ แล้วจะพบว่าวาทกรรมความงามของเชื้อชาติและวัฒนธรรมตะวันตก ยังคงฝังรากและเป็นมาตรฐานความงามของผู้หญิงทั่วไปอยู่ดี ไม่ว่าจะอที่อวบอิมขนาดใหญ่ จมูกแหลมเป็นสันโด่ง ตาโตสองชั้น ที่ล้วนเป็นภาพลักษณ์ทางกายภาพของผู้หญิงตะวันตกทั้งสิ้น เห็นได้จากสถิติการทำศัลยกรรมความงามในเรื่องของการเสริมจมูก เสริมขนาดหน้าอก เสริมตา ดังที่กล่าวมาแล้ว

ภาพที่ 77

ความสวยที่หลากหลายในปัจจุบัน มีทั้งสวยแบบลูกครึ่ง สวยแบบไทยแท้ สวยแบบหมวย

ที่มา: www.sanook.com

นั่นคือ การเปลี่ยนแปลงความงามของผู้หญิงมักถูกควบคุมโดยความสัมพันธ์เชิงอำนาจในมิติวัฒนธรรมและเชื้อชาติที่สังคมในขณะนั้นเห็นว่ามีค่าเหนือกว่าความเป็นไทย ดังนั้นการยอมรับและลอกเลียนแบบความงามของประเทศที่มีวัฒนธรรมและเชื้อชาติที่เหนือกว่า ซึ่งเป็นผู้กำหนดมาตรฐานความงามเหล่านั้น จึงเป็นสาเหตุหนึ่งที่ทำให้เกิดการเปลี่ยนแปลงความงามของผู้หญิงไทยที่ต้องปรับปรุงเปลี่ยนแปลงรูปร่างหน้าตาของตนให้ใกล้เคียงมาตรฐานความงามนั้น

ความสัมพันธ์เชิงอำนาจในมิติเพศสภาพ : การควบคุมโดยรัฐ

โดยปกติแล้วเรื่องของวาทกรรมความงามในสังคมนั้น มักจะเป็นเรื่องของความพอใจส่วนบุคคลที่ใครใคร่จะยึดถือปฏิบัติตามหรือปฏิเสธที่จะไม่ตามวาทกรรมความงามนั้นของสังคม

ก็ได้ แต่การศึกษาเราจะพบว่าในบางช่วงเวลาในสังคมไทยเรานั้น วาทกรรมความงามของผู้หญิงไทยได้ถูกควบคุมและบังคับให้ยึดถือปฏิบัติตามโดยผ่านการควบคุมด้วยพระราชนิยมของพระมหากษัตริย์ หรือรัฐนิยมของรัฐบาลที่ปกครองประเทศในช่วงนั้น ๆ ซึ่งผู้หญิงในฐานะพลเมืองของประเทศจึงต้องประพฤติปฏิบัติตามอย่างไม้อาจปฏิเสธได้ ตัวอย่างเช่น ในสมัยพระบาทสมเด็จพระจุลจอมเกล้าเจ้าอยู่หัวที่การเปิดรับวาทกรรมความงามแบบตะวันตกได้เริ่มขึ้นและแพร่หลายในหมู่สตรีชั้นสูงแล้ว แต่สำหรับราษฎรทั่วไปนั้น ยังมิได้เปิดรับเอาวัฒนธรรมการแต่งกายและทรงผมแบบตะวันตกเข้ามาด้วย ทั้งนี้อาจด้วยเหตุผลทางด้านทุนทรัพย์และความยึดมั่นในประเพณีวัฒนธรรมเดิมอยู่ รัฐจึงต้องเข้ามาควบคุมดูแลและจำกัดพื้นที่เรื่องการแต่งกายของราษฎรโดยการออกประกาศห้ามการแต่งกายไม่สมควร สองฉบับเพื่อควบคุมการแต่งกายของคนกรุงเทพฯ ในที่สาธารณะให้แต่งกายเรียบร้อย โดยใช้บังคับในปี พ.ศ. 2441 ประกาศฉบับแรกนั้นออกมาเพื่อบังคับราษฎรชาวกรุงที่มีบ้านเรือนโรงและแพอยู่ในที่เปิดเผย ให้แต่งกายเรียบร้อยห้ามนุ่งผ้าหยักรั้ง ห้ามนุ่งกางเกงขาสั้น ห้ามมิให้ผู้หญิงเปลือยอกและห้ามมิให้เด็กเปลือยกาย ส่วนประกาศฉบับที่สองมีชื่อว่าประกาศห้ามคนแต่งตัวไม่สมควรมิให้ไปมาในพระราชฐานที่เสด็จออก ได้แก่ บริเวณพระราชวังชั้นนอกกับบริเวณวัดพระศรีรัตนศาสดาราม การแต่งตัวไม่สมควรสื่ออย่าง คือ การนุ่งโสร่ง การนุ่งกางเกงขาสั้นเหนือหัวเข่า การไม่สวมเสื้อชั้นนอก และการสวมรองเท้าแต่ไม่สวมถุงเท้า (ชัย เรื่องศิลป์, 2519, น. 328) อย่างไรก็ดี แม้รัฐจะมีการออกประกาศสองฉบับนี้ออกมาเพื่อควบคุมเรื่องการแต่งกายของประชาชน แต่ก็ไม่ได้เป็นการควบคุมแบบเข้มงวดนัก รัฐเพียงแต่จำกัดพื้นที่และควบคุมประชาชนเฉพาะผู้ที่เข้ามาในพื้นที่ที่จำกัดไว้เท่านั้น หากประชาชนไม่ได้ก้าวเข้ามาในพื้นที่ที่จำกัดไว้ เขาก็ยังมีสิทธิเสรีภาพในการแต่งกายแบบเดิมได้อยู่

ส่วนในสมัยที่จอมพล ป. พิบูลสงคราม ดำรงตำแหน่งนายกรัฐมนตรีของประเทศไทย ตั้งแต่ปี พ.ศ. 2481-2487 รัฐบาลได้ออกรัฐนิยมเพื่อใช้ควบคุมเนื้อตัวร่างกายของประชาชนทั้งหญิงและชาย (แต่จะเน้นที่เพศหญิงมากกว่า) รวมถึงวิถีชีวิต การกินการอยู่ของประชาชนทั่วไปอย่างเคร่งครัด โดยรัฐได้ยกเหตุผลของความเป็นชาติมาเชื่อมโยงกับวาทกรรมความงามของผู้หญิงทั้งในเรื่องของการแต่งกาย การออกงานสังคม การดูแลรูปร่าง แม้แต่การชักชวนให้ผู้หญิงเข้าร่วมการประกวดนางงาม ล้วนแล้วแต่ถูกนำมาเชื่อมโยงกับการสร้างชาติ การนำพาชาติไปสู่ความเป็นอารยะทั้งสิ้น จนกระทั่งเมื่อรัฐบาลของจอมพล ป. พิบูลสงครามพ้นวาระการปกครองบ้านเมือง ผู้หญิงจึงหลุดพ้นจากวาทกรรมความงามที่ถูกควบคุมโดยรัฐอีกครั้งหนึ่ง ผู้หญิงมีอิสระในการเลือกวาทกรรมความงามตามแบบที่ตนเองต้องการได้มากขึ้น จนนำไปสู่ความหลากหลายของวาทกรรมความงามในปัจจุบัน

จึงอาจกล่าวได้ว่า การเปลี่ยนแปลงวาทกรรมความงามของผู้หญิงไทยเป็นการแสดงออกถึงความสัมพันธ์เชิงอำนาจในมิติเพศสภาพ เนื้อตัวร่างกายของผู้หญิงถูกควบคุมโดยเพศชาย โดยสถาบันการปกครองที่แตกต่างกันไปในแต่ละยุคแต่ละสมัย

สื่อในยุคทุนนิยมและบริโภคนิยม

เราไม่อาจปฏิเสธได้ว่าในยุคปัจจุบันเป็นยุคของการสื่อสารไร้พรมแดนเป็นยุคของการบริโภคนิยมอย่างแท้จริง วาทกรรมความงามของผู้หญิงในยุคปัจจุบันจึงเปลี่ยนโฉมหน้าจากยุคที่ผ่านมาอย่างสิ้นเชิง ด้วยอำนาจและอิทธิพลของสื่อต่าง ๆ ที่ทำหน้าที่สร้างและตอกย้ำวาทกรรมความงามในแบบที่เจ้าของทุน ผู้ผลิต หรือเจ้าของสินค้าต้องการให้เป็นเพื่อประโยชน์ในการขายสินค้าหรือบริการของตนเองให้ได้มากที่สุดนั่นเอง ซึ่งในปัจจุบันเราจะพบเห็นวาทกรรมความงามที่ผู้หญิงไทยต้องเผชิญและพบเห็นอยู่ในสื่อต่าง ๆ อย่างมากมาย นั่นคือ ความอ้วน-ความผอม ความขาว-ความดำ สวยแบบธรรมชาติ-การทำศัลยกรรม ซึ่งวาทกรรมความงามเหล่านี้ได้ถูกนำเสนอและตอกย้ำอย่างมากจนทำให้ผู้หญิงไทยส่วนใหญ่มองว่าความผอม ความขาว ความสวยเป็นความงามในอุดมคติที่เป็นที่ปรารถนาของเพศตรงข้าม ผู้หญิงจึงต้องพยายามนำพาตัวเองไปสู่วาทกรรมความงามนี้ โดยการเลือกใช้สินค้าหรือบริการของผู้ผลิตที่นำเสนอผ่านสื่อต่าง ๆ

การสร้างอำนาจต่อรองของผู้หญิง

การที่ผู้หญิงถูกครอบงำโดยวาทกรรมความงามที่สังคมชายเป็นใหญ่กำหนดไว้ให้เป็นมาตรฐานความงามนั้น ผู้ศึกษาเห็นว่าแท้จริงแล้วร่างกายของผู้หญิงเป็นเหมือนดาบสองคม กล่าวคือด้านหนึ่งร่างกายของผู้หญิงเป็นเหมือนเหยื่ออันโอชะที่สังคม ผู้ผลิต เจ้าของสินค้าในยุคบริโภคนิยมต่างห้อมล้อม ตักตวงผลประโยชน์จากร่างกายของเธอ แต่ในอีกด้านหนึ่งผู้หญิงก็ได้ใช้ร่างกายของเธอเป็นอาวุธในการต่อสู้ ต่อรองกับผู้ที่มาหาประโยชน์กับร่างกายของเธอด้วย ตัวอย่างเช่น การที่ผู้หญิงถูกปลุกฝังและควบคุมร่างกายโดยการสร้างค่านิยมบางอย่างที่เป็นไปได้ยาก เช่น ร่างกายที่ผอมแต่แข็งแรง หน้าตาที่ไร้ริ้วรอยเมื่อสูงวัยโดยเป็น “สาวหน้าเด็ก” หรือ “สาวสองพันปี” เป็นต้น โดยการเชื่อมโยงความสวยงามในปัจจุบันกับความสวยงามที่เป็นค่านิยมที่ถูกสร้างขึ้นโดยสื่อ ทำให้รู้สึกว่าเป็นเรื่องธรรมชาติ เป็นความรู้สึกที่เฝ้ามองด้วยมายาคติว่าเป็นเรื่องที่เราสามารถควบคุมดูแลได้ ดังนั้น ผู้หญิงจึงถูกชักจูงโดยวาทกรรมความงามหลายรูปแบบที่ทำให้เธอเชื่อว่าเธอสามารถเป็นผู้กระทำและมีอำนาจในการควบคุมทั้งจิตใจและร่างกายของตนเอง ตัว

อย่างเช่น การควบคุมอาหาร การอดอาหาร การล้วงคอหลังจากกินอาหารในแต่ละมื้อ จนในที่สุด เธอต้องตกเป็นผู้ป่วยโรค Anorexia ที่ถูกหลอนจนกลายเป็นโรคจิตเภท แม้ร่างกายจะผอมแต่ก็ยังคิดว่าตัวเองอ้วนและกลัวความอ้วนมาก เห็นน้ำหนักตัวเองเป็นศัตรูและปฏิเสธอาหารอย่างมาก จนร่างกายเหลือแต่หนังหุ้มกระดูก ในทำนองตรงข้ามผู้ป่วยโรค Bulimia คนที่เป็นโรคนี้จะกินมากจนไม่สามารถควบคุมการกินได้เลย แล้วพยายามกำจัดอาหารเหล่านั้นออก เพราะกลัวอ้วนด้วยการล้วงคอให้อาเจียนทุกครั้งหลังกินอาหาร ซึ่งผู้ที่ป่วยเป็นโรคเหล่านี้จะไม่รู้สึกว่าการกำลังป่วยเป็นโรค แต่เธอกลับคิดว่าเธอสามารถและกำลังควบคุมร่างกายและจิตใจของตนเองได้เท่านั้น

อาจสรุปได้ว่าในปัจจุบันผู้หญิงถูกชักจูงจากสื่อต่าง ๆ ที่ทำให้เธอรู้สึกไม่พอใจกับรูปร่าง หน้าตาของตนเอง ต้องการจะปรับปรุงเปลี่ยนแปลงความงามของตนเองให้เป็นความงามแบบมาตรฐานสากล รวมถึงการสร้างค่านิยมให้ผู้หญิงกลัวความแก่ กลัวริ้วรอย รั้งเกี่ยวความอ้วน ซึ่งล้วนแล้วแต่เป็นสิ่งที่สังคมประกอบสร้างและกำหนดมาตรฐานเหล่านี้ขึ้นมาทั้งสิ้น โดยมีจุดหมายสำคัญคือการกระตุ้นให้เกิดการบริโภคสินค้าและบริการที่ผู้ผลิตนำเสนอว่าสามารถชะลอ ลบเลือนริ้วรอย หรือขจัดความอ้วนไปจากร่างกายของเธอได้ โดยมีธุรกิจอุตสาหกรรมความงาม อาหารเสริม เครื่องสำอาง คลินิกศัลยกรรมความงาม สถาบันลดน้ำหนัก ที่หาประโยชน์จากร่างกายของผู้หญิงอย่างไม่สิ้นสุด

ในทางตรงกันข้าม ผู้หญิงหลายคนได้ใช้รูปร่างหน้าที่ปรับปรุงเปลี่ยนแปลงแล้วเป็นเครื่องมือในการต่อรองกับผู้ผลิต เจ้าของสินค้าต่าง ๆ เพื่อให้ได้มาซึ่งชื่อเสียงเงินทองได้เช่นกัน แม้จะทำให้รู้สึกว่าร่างกายของเธอกลายเป็นสินค้า เป็นสิ่งที่ขายได้ก็ตาม ตัวอย่างที่เห็นได้ชัดในวงการบันเทิงคือดาราสาวหลายคนที่ไม่ศัลยกรรมเพิ่มขนาดหน้าอก สิ่งที่มาคืองานถ่ายภาพ งานถ่ายโฆษณา งานแสดงที่เราไม่อาจปฏิเสธได้ว่างานเหล่านี้ล้วนแล้วแต่มุ่งเน้นที่จะนำเสนอความอวบอ้วนของหน้าอกที่เพิ่มขึ้นนั่นเอง

อาจกล่าวได้ว่า การที่ผู้หญิงเลือกสร้างความเป็นผู้หญิงโดยการเลือกซื้อสินค้าและบริการต่าง ๆ นั้นถือได้ว่าเป็นการเปลี่ยนทุนทางกายให้เป็นทุนอื่น ๆ ได้ นั่นแสดงให้เห็นว่าแม้ผู้หญิงต้องเผชิญกับการนำเสนอของสื่อที่ทำให้ผู้หญิงเหมือนเป็นเหยื่อที่ถูกกระทำโดยผู้ผลิต แต่ก็อาจกล่าวได้ว่า ผู้หญิงได้เลือกจะเป็นผู้กระทำเพื่อความรื่นรมย์ของตนเองหรือเพื่อแสดงความเป็นอัตตะของตนเองจากการบริโภคสินค้าและบริการเพื่อความงามนั้น ๆ ด้วย

ความงามบนเวทีการประกวด

เห็นได้ว่าวาทกรรมความงามของสังคมไทยนั้นไม่ได้หยุดนิ่งอยู่กับที่ แต่วาทกรรมความงามนี้มีการเปลี่ยนแปลงอยู่ตลอดเวลา จากวาทกรรมความงามแบบหนึ่งไปสู่วาทกรรมความงามอีกแบบหนึ่ง ซึ่งการเปลี่ยนแปลงของวาทกรรมความงามนี้มีได้เกิดขึ้นกับผู้หญิงทั่วไปในสังคมเท่านั้น แม้แต่บนเวทีการประกวดนางงามเราก็จะพบความเปลี่ยนแปลงของวาทกรรมความงามได้เช่นกัน (ดูภาพที่ 79) ดูได้จากผู้ชนะเลิศที่ครองตำแหน่งนางสาวไทยในอดีตมาจนถึงปัจจุบัน เราจะพบว่านางสาวไทยในยุคแรกนั้นจะเน้นความงามของรูปร่างหน้าตาที่เป็นแบบฉบับของสาวไทยแท้ ๆ นั่นคือ รูปร่างเล็ก บอบบาง อ่อนแอ้น ผิวคล้ำ หน้าตาหวาน กิริยานุ่มนุ่ม แต่งกายในแบบไทย ในยุคต่อมาเมื่อเราเริ่มมีปฏิสัมพันธ์กับประเทศตะวันตกด้วยการส่งนางสาวไทยเข้าประกวดนางงามจักรวาลด้วย ผู้ชนะเลิศในยุคนั้นก็จะต้องมีความงามแบบสากลคือรูปร่างที่สูงใหญ่มากขึ้น ต้องมีความรู้มีการศึกษาที่จะแสดงความสามารถบนเวทีระดับโลกได้ จนถึงความกล้าที่จะสวมใส่ชุดว่ายน้ำแทนชุดไทยแบบเดิมได้ จนในยุคหลัง ๆ ที่นางงามประเภทลูกครึ่งที่อิมพอร์ตมาจากต่างประเทศประสบความสำเร็จในการขึ้นประกวดบนเวทีโลก สาวไทยที่สมัครเข้าร่วมการประกวดบนเวทีจึงเต็มไปด้วยสาวงามลูกครึ่งที่เรียกว่า สาวงามอิมพอร์ต สามารถพูดภาษาต่างประเทศได้อย่างคล่องแคล่ว มีความมั่นใจในตัวเองสูง ส่วนในยุคปัจจุบันนี้เราจะพบว่าผู้ได้รับตำแหน่งชนะเลิศมักจะเป็นนักศึกษาจากสถาบันการศึกษาในประเทศเป็นส่วนใหญ่ และความงามของเธอก็มักจะเป็นความงามแบบไทย ๆ ไม่ได้มีความนิยมสาวอิมพอร์ตลูกครึ่งอีกต่อไปแล้ว นั่นแสดงถึงว่าความงามบนเวทีการประกวดนั้นมีการเปลี่ยนแปลงอยู่ตลอดเวลาเช่นเดียวกับความงามในสังคมทั่วไป

ภาพที่ 78

ภาพนางสาวไทยปี พ.ศ. 2478, พ.ศ. 2507, พ.ศ. 2531, พ.ศ. 2544

ที่มา: www.thaimiss.com

ข้อเสนอแนะ

หลังจากการศึกษาวาทกรรมความงามของสังคมไทยในมุมมองพหุมิติแล้ว ผู้ศึกษาเกิดคำถามว่า ทำอย่างไรผู้หญิงเราจึงจะหลุดพ้นจากการครอบงำของวาทกรรมความงามที่มากมายเหล่านี้ได้ ทำอย่างไรผู้หญิงจึงจะไม่ตกเป็นเหยื่อที่เชื่อว่าความงามแบบไร้ที่ติ ความงามที่สมบูรณ์แบบเป็นสิ่งที่ผู้หญิงต้องแสวงหามาครอบครองไว้ให้ได้ ไม่ว่าการได้มานั้นจะต้องแลกกับเงินทอง ความเจ็บปวดหรือแม้แต่ชีวิตของตัวเอง เพราะผู้ศึกษารู้สึกว่ามายาคติความงามเหล่านี้ได้ครอบงำผู้หญิงได้ฝังรากลึกมาเป็นเวลานานหลายศตวรรษแล้ว โดยผู้หญิงก็ไม่ได้มีการต่อต้าน ชัดขึ้นหรือหากมีการชัดเจนบ้างก็เป็นเพียงปฏิกิริยาของผู้หญิงกลุ่มเล็ก ๆ ในสังคมเท่านั้น ซึ่งเธอก็มักจะเลือกที่จะดึงตัวเองให้หลุดพ้นจากการครอบงำในฐานะปัจเจกเท่านั้น ไม่ได้มีการรวมกลุ่ม

เพื่อต่อต้านหรือคัดค้านกับอำนาจที่ครอบงำอย่างแข็งขัน ดังนั้นผู้ศึกษาจึงขอฝากข้อเสนอแนะให้ แก่ผู้ศึกษาในอนาคตที่สนใจในประเด็นวาทกรรมความงามของผู้หญิงในสังคมไทย ในการ วิเคราะห์และศึกษาหาเครื่องมือหรือวิธีการในการช่วยยับยั้งผู้หญิงในยุคบริโภคนิยมนี้ ก่อนที่เธอ จะตัดสินใจลงมือกระทำสิ่งใดสิ่งหนึ่งกับร่างกายของเธอ เพื่อให้ได้มาซึ่งความงามสากลที่สังคม กำหนดว่าเป็นมาตรฐานความงาม ซึ่งที่ผ่านมาแม้เราจะมองว่าผู้หญิงได้รับสิทธิเท่าเทียมกับผู้ชาย แล้ว แต่แท้ที่จริงผู้หญิงยังคงเวียนวนอยู่ในกับดักของมายาคติงามความอย่างดั้นไม่หลุด โดยเฉพาะอย่างยิ่งในปัจจุบันที่ผู้หญิงต้องเผชิญกับกับดักในฐานะผู้บริโภคที่ถูกสื่อครอบงำ จนทำให้ มองเห็นแต่ความไม่สมบูรณ์ของความงามของตัวเอง และต้องต่อสู้ดิ้นรนทุกวิถีทางให้ได้มาซึ่ง ความงามเหล่านั้นโดยการบริโภคสินค้าและบริการของผู้ผลิตต่อไปอย่างไม่มีที่สิ้นสุด ดังนั้น ผู้ศึกษาคิดว่าสิ่งต่าง ๆ เหล่านี้ยังเป็นสิ่งที่น่าค้นหาและผู้หญิงยังรอคอยการค้นพบทางออกอยู่ จึงขอฝากเป็นข้อค้นคว้าของผู้ศึกษาในอนาคตต่อไป

รูปที่ 79

น.ส.ศรีหทัย บวรธรรมรัตน์ โขว์รูปหลังจากที่เข้ารับการผ่าตัดดูดไขมันจากโรงพยาบาล
แต่ผลที่ได้ไม่เป็นไปตามที่ตกลงกันไว้ จนต้องฟ้องร้องเรียกค่าเสียหาย

ที่มา : ผู้จัดการออนไลน์

สุดท้ายนี้ ผู้ศึกษาอยากจะนำเสนอบทกวีของจิตร ภูมิศักดิ์ จากตอนหนึ่งของบทกวีจาก หนังสือผู้หญิงในทัศนะ จิตร ภูมิศักดิ์ และแนวคิดสตรีศึกษา (สุชีลา ตันชัยนันท์, 2540, น. 130) ที่ แสดงทัศนะเกี่ยวกับความงามของผู้หญิงไว้ ซึ่งผู้ศึกษาเห็นว่างานชิ้นนี้สามารถให้ภาพสังเคราะห์

เกี่ยวกับทัศนคติความงามที่เราได้ศึกษามาได้อย่างน่าสนใจ บางทีอาจจะทำให้ผู้หญิงได้ตระหนักว่าแท้จริงแล้วความสวยความงามนั้นอยู่ที่ตรงไหน? แล้วตัวผู้หญิงเองสามารถเลือกที่จะสวยแบบไหนได้หรือไม่?

...สหายเอ๋ย

สวยที่ตาซึ่งงามหวามหัวใจ
สวยที่โอรสผู้เต็มอ้อมยิ้มน่าจูบ
สวยที่อกอันชายต้องร้องอู้ฮู้
บ้างว่าสวยพร้อมพรายอายเหนียม
บ้างว่าสวยพร้อมสรรพเมื่อดับเทียน
สวยเพราะแสนรักผัวกลัวจนหงอ
สวยเพราะผัวมีเมียน้อยปล่อยตามเคย

สหายเอ๋ย

สวยเพราะทำงานแข่งกร้านแกร่งไกร
เพื่อช่วยให้เขาได้มีที่เรียนร่ำ
มีบ้านอยู่อย่างมีความสุขทุกคน
สวยเพราะเป็นเท้านางหรือซ้าย
ไช้แขวนซีฟไว้กับผัวชั่วตาปี
จงตื่นเถิด รู้ว่าตนคนสามารถ
แม่แห่งลูก แม่แห่งโลก แม่แห่งธรรม
เธอจักสวยเพราะคำนึงซึ่งในสิทธิ์
สิทธิ์...หะหา...จงเธอปองสิทธิ์ของตน

วานเฉลยว่าสตรีสวยที่ไหน

สวยที่แก้มพริ้มอำไพผ่องชมพู
สวยที่รูปร่างระหงทองเพรียวหรร
สวยตะโพกผายชวนดูเดินแนบเนียน
บ้างว่าเยี่ยมก็ตรงตอนงอนปวดเคียร
บ้างว่าสวยเพราะเธอเพียรให้ชมเชย
สวยเพราะรอเป็นเท้าหลังฟังเฉยเฉย
สวยเพราะเป็นทาสเซลยเสมอไป
คำเฉลยต่อไปนี้เข้าที่ไหม
เพื่อช่วยมวลชนชาวไทยที่มีดมน
มีงานทำมีเงินจ่ายหายขัดสน
งานเพื่อชนทั้งสิ้นอยู่กินดี
เท่าเทียมชาย...เชิดความรักในศักดิ์ศรี
ใช้ความสามารถที่มีอุปถัมภ์กรรม
จงองอาจอย่ายอมให้ใครเหยียบย่ำ
สองมือแน่นแม่แก่ค่าโลกและคน
ที่ควรมีเสมอมิตรทุกแห่งหน
สวยด้วยศักดิ์ศรีเสรีชนใช่เชลย...